

«ΤΟΙΣ ΙΕΡΟΠΡΕΠΕΣΙ ΦΥΛΑΞΙ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΦΑΝΑΡΙΟΥ»

**ΤΟ ΣΤΑΥΡΑΝΑΣΤΑΣΙΜΟ ΟΝΤΟΛΟΓΙΚΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΒΙΩΜΑ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΚΛΗΤΟΥ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΘΡΟΝΟΥ ΜΗΤΡΟΣ ΑΓΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ
ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΙΔΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ**

Είναι μεγάλος ο Σταυρός για κάθε Φαναριώτη Ρασοφόρο να είναι και να ονομάζεται κληρικός του Θρόνου όταν μάλιστα αυτό συνεπάγεται ευθύνη και θυσίες που σε πολλές περιπτώσεις προσλαμβάνουν διαστάσεις αυτοθυσίας. Ο Πατριάρχης και οι κληρικοί του Μεγάλου Μυστηρίου του Γένους και της Ορθοδοξίας ως οι ενσάρκωτές του Οικουμενικού Θρόνου βιώνουν το σταυραναστάσιμο τροπάριο της Μεγάλης Μητρός του Χριστού Εκκλησίας εν αρμονία πίστεως και ασκήσεως. Στο βίωμα τούτο εμβαθύνει ο αοίδιμος Φαναριώτης Ιεράρχης, Μητροπολίτης Πέργης Ευάγγελος γράφοντας: *«Το “Φανάρι”, που δε συρρίκνωσε ποτέ τη σκέψη και το στοχασμό, ούτε και την προσευχή μέσα στο χρόνο, είναι σαν ένα μεγάλης γιορτής τροπάριο. Και θα τόλγα, «ιδιόμελο» τροπάριο. Με το δικό του ρυθμό και το δικό του κάλλος. Όπως και οι χοροβατούντες του και οι «κάλλει ψυχής» ωραίοι του. Οι ρασοφόροι του που συγκροτούν τους ειρμούς της παράδοσης, στη μεγάλη λιτανεία της Ορθοδοξίας. Που κι αυτή αποτελεί την ασίγαστη ωδή του Γένους.*

Αυτοί που ψάλλουν αυτή την ωδή από του θρόνου των, γίνονται εύμνοι και ευγέωργοι. Όπως οι πατριάρχες του Φαναρίου. Το χρόνο τον αντιπαρέρχονται. Με έσωθεν επίγνωση της υψηλότητάς του. με ενθουσιώδη βίωση του θεόπρεπου κλίματος, μέσα στο οποίο προΐστανται «ελέω Θεού».

Προσφυώς και θεοπνεύστως έχει γράφει ότι το Φανάριον και οι Φαναριώτες αποτελούν ένα παράδοξο φαινόμενο, μια «Παρεμβολή Θεού», μέσα στο ιστορικό γίνεσθαι του ανθρώπινου γένους, αφού μπορούν επί αιώνες να υπερπηδούν τα εμπόδια και τις δυσκολίες των περιπετειών της ιστορίας και να επιβιώνουν διατηρώντας την «ιδιοπροσωπία» και την «αυτοσυνειδησία» του ευσεβούς Γένους μας.

Ο αοίδιμος Μητροπολίτης Γέρον Χαλκηδόνας Μελίτων με θεία έμπνευση προσεγγίζει βιωματικά και οντολογικά το «είναι» και την «ταυτότητα» του Φαναρίου ως Εσταυρωμένης Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, διότι το Φανάρι κυρίως και εξόχως είναι Σταυρός και Ανάσταση Χριστού, είναι Σταυραναστάσιμη Εκκλησία που Χριστομιμήτως βιώνει το Σταυρό και την Ανάσταση του Κυρίου της. Στον θεόπνευστο λόγο του, που εκφωνήθηκε στον πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό κατά την θρονική εορτή του Οικουμενικού Πατριαρχείου (30 Νοεμβρίου 1971) γράφει μεταξύ άλλων: *«... Εσταυρωμένος ο Αρχηγός της Πίστεως και Κεφαλή της Εκκλησίας, Εσταυρωμένος Ανδρέας ο Πρωτόκλητος, ο Ευαγγελιστής και Ιδρυτής της Μεγάλης Εκκλησίας, ο συσταυρωθείς με τον Χριστό. Εσταυρωμένη η Μεγάλη Εκκλησία, συσταυρωθείσα με τον Κύριό της και τον Απόστολο Ιδρυτή της. Και τούτο, όχι απλώς και μόνο από γενέσεως και καταγωγής, αλλ’ υπαρξιακώς και βιωματικώς συνεσταυρωμένη με τον Χριστό και τον Απόστολο, μάλιστα δε όχι σε μία και μόνο περίπτωση και κατάσταση, αλλά σε ποικίλες καταστάσεις και ιδιαιτέρως μέσα στην αντιθετική χριστιανική παραδοξότητα, «δια δυσφημίας και ευφημίας», «δια δόξης και ατιμίας», εις ένδειξη του χριστογεννήτου εαυτού της, της γνήσιας αποστολικότητός της.*

Η Μεγάλη Εκκλησία, σήμερα... αναθεωρώντας το χθες, θεωρώντας το σήμερα και προθεωρώντας το αύριο, με προφητική πάντοτε διάθεση, αναγνωρίζει και συνειδητοποιεί ότι υπέρ παν άλλο, υπέρ πάσαν αξίαν, είναι, ως Εκκλησία, Μυστήριο Θεού, ότι ο Οικουμενικός αυτός θρόνος, στην έσχατη ανάλυσή του, είναι Σταυρός, είναι ευθύνη και χρέος, είναι συγκατάβαση και ενανθρώπιση, είναι καταλλαγή και αγάπη και ειρήνη – είναι τόπος θεώσεως. Είναι Σταυρός, όχι όμως αυτοσκοπός, αλλά έξοδος σε Ανάσταση. Ο Σταυρός επί του οποίου ο Εσταυρωμένος Θρόνος, είναι Σταυρός Αναστάσεως. Και πλέον τούτου. Είναι Σταυρός που προσδοκά την τέλεια δικαίωση στα έσχατα, στην όλη αποκάλυψη της Αποκαλύψεως του Θεού...

Διότι, υπήρξαν περίοδοι στην ιστορική πορεία της Μεγάλης Εκκλησίας κατά τις οποίες αυτή, περιβεβλημένη την από του κόσμου ισχύ και εξουσία, επενδεδυμένη στην ανασφάλεια της κρατικής προστασίας, «έζησε καθ' εαυτήν, εις αυτήν και δι' εαυτήν»... απογυμνωμένη πλέον πάσης έξωθεν προνομίας και κοσμικής εξουσίας, επανακαλύπτει δι' εαυτήν και αποκαλύπτει σε όλους την μόνη όντως ασφάλεια και προνομία και εξουσία και αίγλη, δηλαδή την εν Αυτή ζωή του Χριστού...

Η Μεγάλη Εκκλησία εν πλήρει επαφή αφ' ενός μεν προς την πραγματικότητα του θείου αυτής προορισμού, αφ' ετέρου δε προς την πραγματικότητα του κατεπείγοντος και αγχώδους αιτήματος του συγχρόνου ανθρώπου, και υπέρ ου Χριστός απέθανεν, αυτού του συγχρόνου ανθρώπου, ο οποίος ζητεί σήμερα μια Εκκλησία άσχετη προς πάσα πολιτική, προς πάσα κατά κόσμον εξουσία, ανεξάρτητη πάσης πολιτειακής προνομιακής μεταχειρίσεως, εσωτερικώς ελευθέρα, έστω και εξωτερικώς υπό το της δουλείας πρόσχημα, έστω και τον διωγμό και την κατακόμβη, υπομιμνήσκουσα...

Από του παλαιού των ημερών και αειζώου τούτου Θυσιαστηρίου... ατενίζουμε προς το αύριο του Θεού. Και διακηρύττουμε την πίστη και την αφοσίωσή μας στον πάνσεπτο και Εσταυρωμένο τούτο Θρόνο και στο αμετάθετο και αμετακίνητο αυτού από του θεμελίου του Πρωτοκλήτου, στις ιερές αυτού, από κανονικής Εκκλησιαστικής και μακραιώνος παραδόσεως, προνομίες και διακονίες στην Αγία Ορθοδοξία...

Οι τριακόσιοι ίσως να είναι ολίγοι στα μάτια του αριθμοκράτου, στον λογισμό του τεχνικού, στην δίκη των περιστάσεων. Όμως οι ολιγότεροι των τριακοσίων είναι απειράριθμοι στα χέρια του Θεού. Διότι, μη λησμονούμε ότι «δύναται ο Θεός και εκ των λίθων τούτων να εγείρει τέκνα...».

Ο εμφιλόσοφος Γέρων Χαλκηδόνας Μελίτων ουχί ακαδημαϊκά αλλά βιωματικά αναφερόμενος στο μυστήριο της επέκεινα του κτιστού χωροχρόνου οντολογίας του Σταυραναστάσιμου εν Χριστώ ζώντος και επιζώντος Φαναρίου ως «Περιπετείας Θεού και Παράδοξον Αποστολικότητος», στην κατά την 30^η Νοεμβρίου του 1970 εμπνευσμένη ομιλία του εντός του πανσέπτου Πατριαρχικού ναού του Αγίου Γεωργίου, επ' ευκαιρία της Θρονικής Εορτης, γράφει χαρακτηριστικά: «...τελούμε σήμερα... επί του θυσιαστηρίου τούτου, το οποίο έπηξε στην επτάλοφο της πόλης Ανδρέας ο των Αποστόλων Πρωτόκλητος και του κορυφαίου αυτάδελφος, την Θεία Λειτουργία εις τιμήν και μνήμην αυτού. Στην αναφορά δε της αναιμάκτου θυσίας αναφέρουμε συγχρόνως το χθες και το σήμερα... Έτσι από αιώνας σε αιώνα και από γενεάς σε γενεά εν τη Μεγάλη ταύτη Εκκλησία τελεσιουργούμε το μυστήριο της πορείας του αδάμαστου αιωνίου διαμέσου του πανδαμάτορος χρόνου προς τον αιώνιο προορισμό. Στο μυστήριο της Εκκλησίας ιερουργούμε την απολύτρωση του χρόνου και δια μέσου των περιπετειών και των ιδιοτροπιών της ιστορίας υπερβαίνουμε την ιστορική λογική και συνέπεια, συνεπείς στη λογική του Θεού Λό-

γου, παραδεδομένοι στην περιπέτεια του Θεού και κατακολουθούντες «το παράδοξον της Αποστολικότητας».

Ως Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, τέτοια πορεία εν στρατεία πορευόμενοι, φροντίζουμε να διακρίνουμε τα σημεία των καιρών και να κατευθύνουμε ανάλογη πορεία, πάντοτε όμως αφορώντας προς το Σημείο του Υιού του Ανθρώπου ή να εξαγοράζουμε τον καιρό, ανατιθέμενοι όμως πάντοτε αυτόν εις τον Κύριον των εσχάτων... πράγματι, σε τελευταία ανάλυση, τι είναι η μνήμη του Αποστόλου Ανδρέου, τι είναι η θρονική αυτή εορτή, όχι μόνο για την Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως, αλλά και εκ της Εκκλησίας αυτής προς τον κόσμο; Είναι μαρτυρία. Μαρτυρία, ότι ο Θεός ζει στην ιστορία και επιζεί της ιστορίας...».

Ο ίδιος υψιπέτης και θεοπνευστος Ιεράρχης σε ένα μοναδικής αξίας κείμενό του προσδιορίζει και σκιαγραφεί με απaráμιλλο τρόπο την «υπόσταση» και την «ταυτότητα» του Φαναριώτου Ιεράρχου και εν γένει κληρικού, γράφων μεταξύ άλλων ότι : «... Είναι ιδιότυπος είτε ο Ιεράρχης, είτε ο εν γένει κληρικός του Φαναρίου. Αυτό το Φανάριο, είναι κάτι πλέον της καθεστηκίας έδρας στην Πόλη αυτή, που είναι Κεφαλή της Ορθοδοξίας. Είναι μία έννοια. Συμβολίζει την ικανότητα της ζωής να υπερβαίνει τον χαλασμό, την δυνατότητα της επιβιώσεως μέσα από την συνύπαρξη. Το Φανάριο είναι η τέχνη του να εξάγει κάποιος εκ των χειρίστων δεδομένων το άριστο δυνατό. Το Φανάριο είναι φορέας υψίστων αξιών. Είναι υπομονή. Είναι σιωπή. Είναι ευγένεια. Η ευγένεια των παλαιών. Όχι ναρκισσισμός και στατικότητα. Φύλακας του θησαυρού της αμωμήτου ημών Πίστεως και της Ιεράς Παραδόσεως της Ανατολής, επενδεδυμένη τις άλλες παραδόσεις του Γένους, όμως και φύλακας ενεργός και δυναμικός. Είναι η πύλη της Ανατολής, ανεωγμένη προς την Δύση. Είναι ο ευαίσθητος δέκτης των μηνυμάτων της Δύσεως. Ερμηνευτής των μεγάλων στροφών του βίου του κόσμου. Το Φανάριο είναι μια σχολή.

Και ο Φαναριώτης, ενώ είναι γέννημα της αναγκαιότητας μιας στιγμής της ιστορίας, αποβαίνει και αυτός έννοια, η οποία διαπορεύεται τις εποχές, επίκαιρη σε καθεμιά ως προς τα κύρια χαρακτηριστικά της.

Διότι ο Φαναριώτης εκπροσωπεί τον φορέα μιας μεγάλης κληρονομιάς, την οποία ο ίδιος διασώζει όχι διά της ταφής, αλλά διά της αξιοποιήσεως υπέρ των πολλών. Ο Φαναριώτης είναι συγκερασμός της παραδόσεως και της προόδου, στην κατά πρόσωπο αντιμετώπιση της πραγματικότητας, οποιαδήποτε και αν είναι» (Λόγος εκφωνηθείς την 30^η Νοεμβρίου 1970, κατά την Θρονική Εορτή του Οικουμενικού Πατριαρχείου).

Εάν δε κάποιος έθετε το ερώτημα: Τι είναι η Μήτηρ Αγία Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως; Τότε η απάντηση αυθορμήτως θα ήταν: «Η Μήτηρ Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία είναι Σταυρός και Ανάσταση, όντως «Παρεμβολή Θεού» επί της Γης και «Λύτρον αντί πολλών». Στο πλαίσιο αυτής της «Σταυραναστάσιμου Οντολογίας», ο αιδίμος Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μελίτων σε μια θεόπνευστη και συγκλονιστική ομιλία του, την οποία εκφώνησε στις 6 Απριλίου, κατά το εσπέρας της Μεγάλης Πέμπτης, γράφει: «... Ο τόπος, όπου ιστάμεθα, ο κρανίου τόπος, είναι τόπος μας. Ο Γολγοθάς οικείος μας. Δεν επιστρέφουμε εις αυτόν ως προς κάτι έξω του καθ' ημέραν, ως προσκυνηταί άπαξ του έτους. Μόνιμοι πολίται του, απόψε, βεβαιότερον, και σαφέστερον τον επαναγνωρίζομεν και τον επαληθεύομεν. Ποίος θα είπη, ότι αγνοούμεν τας ατραπούς του; Μας είναι γνώριμοι. Είναι γνώριμα εις την Μητέρα αυτήν Εκκλησίαν όλα τα σύνδρομα πρόσωπα και όργανα του Πάθους και της Σταυρώσεως...

Γνώριμοι είναι εις αυτήν την Εσταυρωμένην Εκκλησίαν οι εμπυτσοί, οι κολαφισμοί, αι μάστιγες, τα ραπίσματα και ο ακάνθινος στέφανος και η χολή μετά όξους και η λόγγη, τα οποθενδήποτε. Γνώριμός της και η πολυτέλεια του οίκτου. Είναι οικεία της αι φωναί «σταύρωσον», «ουκ έχομεν βασιλεία ει μη Καίσαρα», «κατάβηθι». Και εις ωρισμένας στιγμάς η φωνή της συνοδεύει την φωνήν του Κυρίου της, «ίνα τι με εγκατέλιπες;»

Μη σας εξαπατά η λάμπουσα δεσποτική μίτρα, η εντεύθεν προελθούσα και πολλαπλασιασθείσα. Είναι περικάλυμμα διά να αποκρύψη από την κοινήν θέαν με την λαμπρότητα των ψευδοπολυτίμων λίθων την αλήθειαν των ακανθών, τον όντως θησαυρόν της. Και είναι ακόμη αυτή ένας κλήρος. Κλήρος δυσβάστακτος και πολυδάπανος μιας παρακαταθήκης αδαπανήτου. Και ο Σταυρός; Ο Σταυρός είναι δικός της. Της Μεγάλης Εκκλησίας. Το πρώτον και το ύστατον, το μέγιστον προνόμιόν της. Θεού δύναμις και Θεού σοφία.

Εις την όλην αυτήν συμφωνία της Σταυρώσεως και Συσταυρώσεως, μία μόνον παραφωνία υψούται από της Εσταυρωμένης Εκκλησίας: «Ου τετέλεσται».

Αυτό λοιπόν το βίωμα του Σταυρού και της Συσταυρώσεως είναι για τους Ιεροπρεπείς φύλακες του Φαναρίου πρόγευση της Αναστάσεως επειδή αυτοί ανά τους αιώνες ουδέποτε πιστεύουν «εις την ισχύν του θανάτου, αλλά πάντοτε εις την αλήθειαν της Αναστάσεως». Έτσι, η οντολογία του Σταυρού λαμβάνει νόημα και αξία από την οντολογία του φωτός και της Αναστάσεως διότι η Μεγάλη Εκκλησία είναι φως και Ανάσταση. Ταύτα κηρύττει και διακηρύττει ο Χαλκηδόνος Μελίτων στην παρακάτω ως εκ θείας αποκαλύψεως ομιλία του, η οποία εκφωνήθηκε κατά τον Εσπερινό της Αναστάσεως, την 9^η Απριλίου 1972, και έχει ως εξής: «... Εδώ, εις την Μητέρα Σας Αγίαν του Χριστού Μεγάλην Εκκλησίαν, υπάρχει φυλαγμένον από αιώνων ένα φως. Είναι το φως της Αναστάσεως...

Και το φυλαγμένον εδώ, εις αυτήν την Μεγάλην Εκκλησίαν, φως της Αναστάσεως και της Ορθοδόξου Πίστεως, είναι ένας φως δυνάμεως, ένα φως δυναμικόν. Το φως αυτό της δυνάμεως, το μυστικόν αυτό φως, έχει διατηρηθεί από αιώνος εις αιώνα με το έλαιον της ευσεβείας, όχι της αντιγράφου, της πεποιημένης, της διατεινομένης, της δυτικής, αλλά της ανατολικής, της ευσεβείας των πατέρων ημών, της πηγαίας. Και όταν το έλαιον αυτό δεν ήτο αρκετόν διά να συντηρήση το φως αυτό, τότε προσετίθεντο τα δάκρυα της δοκιμασίας και το αίμα της Μαρτυρίας. Αυτό το φως είναι ένα φως αντοχής. Καμμία νύκτα, οσονδήποτε ασέληνος, δεν ημπούρεσε να το υπερβή. Κανέν έρεβος, όσον βαθύ, δεν κατώρθωσε να νικήση την λάμπιν του. Και καμμία θύελλα και καμμία καταιγίς δεν ίσχυσε ποτέ να το σβήση. Αλλά και καμμία εγκατάλειψις δεν απογοήτευσε ποτέ τους φύλακας του Αγίου τούτου φωτός, οσονδήποτε ολίγοι αν αυτοί είχαν απομείνει...

Αλλά το φως αυτό δεν μεταλαμπαδεύεται εις λαμπάδας. Μεταγγίζεται εις τας καρδίας. Έχετε την δύναμιν να ανοίξετε σήμερα τας καρδίας Σας και να τας ανάμψετε από την κανδήλαν της Μεγάλης Εκκλησίας; Κάμετέ το. Θα φωτισθήτε και θα φωτίσετε και αυτούς, προς τους οποίους θα πορευθήτε. Κάτω από το φως αυτό θα ιδήτε, ότι έχουσι γνώσιν οι φύλακες.

Εάν ήλθατε εδώ, δια να λάβητε εντεύθεν κάτι ολιγώτερον από φως, δεν έχομεν να σας δώσωμεν. Έχομεν φως και περισσότερον φως. Εάν ήλθατε εδώ, δια να ιδήτε κάτι ολιγώτερον από Ανάστασιν, δεν υπάρχει. Εδώ υπάρχει Ανάστασις. Εάν υπάρχουν σταυροί και εάν υπάρχουν σκότη, αυτά είναι δι' ημάς. Δια Σας υπάρχουν: Φως και Ανάστασις».

Το μυστήριο λοιπόν του Οικουμενικού Θρόνου, τον οποίον εκλεΐσαν άγιοι αρχιθύτες μυσταγωγοί του πρώτου αναιμάκτου θυσιαστηρίου της Ορθοδοξίας στην του Κωνσταντίνου πόλη έρχεται να μας αποκαλύψει πεπληρωμένα, όχι με την ενήδονη γραφίδα του αλλά με την

κατάθεση της βιωματικής φαναριώτικης και πολιτικής εμπειρίας του, ο αοίδιμος Μητροπολίτης Πέργης Ευάγγελος: «Ένα θεηγόρο τρίφλογο πυρακτώνει στο Φανάρι την ενδημούσα συνείδησή του. Και την καθιστά βάτο καιόμενη και μη φλεγόμενη. Είναι η φρυκτωδούσα αντίληψη. Η αιωνίζουσα σκέψη. Και η παραδοσιακή επίταση. Άκρως υπεύθυνη για τους φύλακες του χώρου και του χρόνου. Και φυσικά έναντι του κόσμου και του θεσμού. Αποβαίνει «ο εσώτατος λόγος». Κριτής της διακονίας του θρόνου. Μηνυτής των υποχρεώσεών του. Αλλά και συνεργός στις πρωτόβουλες θέσεις του. Πρώτος ενσαρκωτής και εκφραστής όλων αυτών, ο πρωτόβαθρος του Φαναρίου. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης».

Υ.Γ. Στους ανά τους αιώνες αμεταθέτους και ακλονήτους, ζώντες και κεκοιμημένους, Ιεροπρεπείς φύλακες του Φαναρίου, οι οποίοι ίστανται και ανθίστανται...